

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch op dinsdag 16 juli 2019 om 20.00 uur door **Laurens de Man**.

Laurens de Man ('s-Hertogenbosch, 1993) is een veelzijdig musicus, actief als pianist en organist, zowel solistisch als in kamermuziekverband. Hij studeerde piano en orgel (twee masters) en bijvak klavecimbel aan het Conservatorium van Amsterdam (predicaat resp. "uitmuntend" en "cum laude") bij resp. David Kuyken, Jacques van Oortmerssen en Johan Hofmann. Vanaf oktober 2017 zet hij zijn studie voort aan de Berlijnse Universität der Künste bij Leo van Doeselaar (Konzertexamen Orgel).

Laurens won diverse prijzen, o.a. tijdens de Nationale Finale van het Prinses Christina Concours in Den Haag (eerste prijs), bij het Internationaler Klavierwettbewerb J.S. Bach in Würzburg en bij de International Martini Organ Competition in Groningen (eerste prijs, publieksprijs en Jan Welmersprijs). In november 2017 verscheen een piano-CD met klavierwerken van J.S. Bach. In 2018 werd hem de Sweelinck-Mullerprijs toegekend, een stipendium voor veelbelovende jonge organisten. In januari 2019 won hij bij het Felix Mendelssohn Hochschulwettbewerb in Berlijn zowel de prijs voor de beste uitvoering van het opdrachtwerk als de derde prijs. Opnamen van zijn spel werden meermaals uitgezonden op Radio4 en televisie (Podium Witteman, De Wereld Draait Door).

Sinds 2012 is hij pianist van het Chimaera Trio, dat veelvuldig optreedt en prijzen won bij de Storioni Ensemblewedstrijd in 's-Hertogenbosch en het Tristan Keuris Kamermuziekconcours in Amersfoort. Voor dit trio arrangeert Laurens ook regelmatig muziek, van Pachelbel tot Mahler. Sinds januari 2012 is Laurens hoofdorganist van de Janskerk in Utrecht, waar hij een Bätz-Witte orgel uit 1861 bespeelt. www.laurensdeman.nl

1. Peludium en Fuga in D, BWV 532	Johann Sebastian Bach	1685-1750
2. La Nuit: Drie schetsjes naar gravures van Odilon Redon - L'homme fut solitaire dans un paysage de nuit - L'ange perdu ouvrit alors des ailes noires - Et le chercheur était à la recherche infinie	Laurens de Man	geb. 1993
3. Alamanda Bruynsmedelijcn (10 variaties)	Samuel Scheidt	1587-1654
4. Première Fantaisie	Jehan Alain	1911-1940
5. Upon la mi re	Anoniem	16de eeuw
6. Deuxième Fantaisie	Jehan Alain	
7. Uit: Le Tombeau d'Olivier Messiaen: - Par ma vie, par ma mort	Naji Hakim	geb. 1955

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Het is een bijzondere eer en een groot plezier om een concert te mogen verzorgen op het wonderbaarlijke orgel van mijn geboortestad. Het instrument is, dankzij of juist ondanks zijn woelige geschiedenis van vele eeuwen, een ideaal medium voor de meest uiteenlopende muziek uit vele eeuwen. Dit programma is daar een gevolg van.

Een orgelconcert zonder Bach is nauwelijks denkbaar. Zijn Preludium en Fuga in D vormt een afwisselend geheel: in het Preludium klinken zeer majestueuze passages, afgewisseld met meer speelse delen. In de Fuga weet Bach van geen ophouden: een supersimpel, bijna kinderlijk motiefje leidt tot een virtuoos spel, waaraan bijna geen einde lijkt te komen.

De Fantasia van Jan Pieterszoon Sweelinck is eveneens een groots geheel. Na een meditatief, wijds begin duiken Spielfreudige echo's op; typisch voor Sweelincks orgelstijl. Gaandeweg worden de intensiteit en de virtuositeit opgevoerd. Sweelinck trok veel Duitse leerlingen aan, die in hun geboorteland een orgelcultuur stichtten waaruit uiteindelijk J.S. Bach zou voortkomen. Van de Sweelinckleerling Scheidt horen we tien kleurrijke variaties over een kalm dansliedje.

Afgelopen najaar bezocht ik een tentoonstelling met werken van de Franse schilder en graficus Odilon Redon (1840-1916). Deze kunstenaar was enorm geïnspireerd door muziek en speelde graag viool. Zijn indringende, originele, vervreemdende, surrealistische beelden hebben een bijzonder effect op de toeschouwer. De kunstcriticus Jules Destrée (1863-1936), een bekende van Redon, schreef al: "Zoals klanken bij veel mensen in gedachten vluchtige beelden oproepen, zo roepen Redons beelden op eenzelfde, instinctieve manier onbestemde harmonieën in ons op". De drie stukjes uit eigen keuken zijn daar vanavond het gevolg van.

Indringend en origineel: bovenstaande eigenschap karakteriseren wat mij betreft het werk van Jehan Alain. Zijn muziek zit vol grappen, maar lijkt vaak op mysterieuze wijze een diepere boodschap of wijsheid te ademen.

Zo is de Eerste Fantasie ontstaan naar aanleiding van een kwatrijn van de Perzische dichter Omar Khayyam (1048-1123):

Alors au Ciel lui-même, je criai

Pour demander comment la destinée

Peut nous guider à travers les ténèbres.

Et le Ciel dit : «Suis ton aveugle instinct».

Tot de hemel zelf heb ik geschreeuwd

Om te vragen hoe het lot

Ons door de duisternis kan leiden.

En de hemel sprak: «volg je blinde instinct».

De schreeuw en het laconieke antwoord daarop zijn duidelijk hoorbaar; Alain zelf noemde het een hele grote locomotief met een klein wagonnetje.

De Tweede Fantasie begint met een eenvoudig motiefje, bijna een Gregoriaans gezang. Na enige tijd duikt een heel andere melodie op: een nogal oosters, slangenbezweerder-achtig motief in een vrij ritme. De elementen worden gecombineerd en opgeblazen tot een intens kookpunt, waarna de muziek op een vrij pessimistische manier weer ontspant.

Tussen Alain Fantasieën klinkt als rustpunt het magische Upon la mi re: een meditatieve muziek over een steeds herhaald basmotief. De componist is onbekend; hoewel dit experimentele muziekstuk opduikt in een vroeg-16de-eeuws Engels manuscript, klinkt het eerder tijdloos.

Het concert eindigt met een uitbundige, bijna banale jubel van de Libanees-Franse organist-componist Naji Hakim, gebaseerd op een bijbeltekst van de apostel Paulus: Christ sera exalté dans mon corps, soit par ma vie soit par ma mort. Car pour moi, vivre, c'est Christ, et mourir m'est un gain Christus zal groot gemaakt worden in mijn lichaam, hetzij door het leven, hetzij door de dood. Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin. (Filippenzen 1:20). De aanwijzingen die de componist geeft zeggen genoeg: Avec force - Eclatant - Violent - Joyeux - Vif et dansant!